

Odklad školní docházky bez další podpory dítěte je spíš odkladem problému než jeho řešením

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 17. dubna 2023 – **Odkladů školní docházky přibývá, podle České školní inspekce nenastoupí v šesti letech do 1. třídy již každé páté dítě. Vzniká začarovaný kruh, kdy část dětí do školy nejde jen proto, “aby nebyly nejmladší” nebo “aby všechno zvládly”. Prospěch z toho nemají ani děti, ani školský systém. Problematicke odkladů se bude věnovat kulatý stůl SKAV a EDUin, na který vás srdečně zveme.**

Proč je vysoká míra odkladů problém?

1. Odklady prodlužují vzdělávání, z pohledu státu ho tedy prodraží.
2. Místa v mateřských školách chybí pro mladší děti.
3. Vzniká začarovaný kruh, kdy rodiče (ale i učitelé) žádají o odklad, aby dítě “nebylo ve třídě nejmladší” a “aby všechno zvládlo”.
4. Je otázkou, jestli odklad sám o sobě je vhodnou podporou pro dítě, které pomoc potřebuje.

Důvody pro odklad

Nejčastějším důvodem pro odklad je celková nezralost dítěte následovaná s odstupem logopedickými vadami a poruchami řeči a obtížemi se soustředěním a adaptací. Co konkrétně odůvodnění celková nezralost znamená, ale není jasné – pro její posuzování neexistuje jednotná metodika a nepočítá s ní ani rámcový vzdělávací program, kterým se řídí mateřské i základní školy. Podle něj je úkolem školy rozvíjet potenciál každého dítěte a zajistit mu adekvátní podporu podle jeho možností a potřeb.

TABULKA 38 | Jaké jsou tři nejčastější důvody, pro které jste vydali doporučení odkladu povinné školní docházky? – podíl respondentů (v %) dle typu ŠPZ

Podíl případů	PPP (%, n=83)	SPC (%, n=119)	PPP+SPC (%, n=17)
Celková nezralost	83,1	79,0	94,1
Logopedické vady a poruchy řeči	51,8	42,0	41,2
Psychika – adaptace, soustředění	39,8	19,3	35,3
Grafomotorika	38,6	21,0	29,4
Celkový opožděný vývoj řeči	26,5	47,9	29,4
Sociální nezralost	21,7	16,0	5,9
Pracovní návyky	19,3	3,4	17,7
ADHD	6,0	5,9	5,9
Zdravotní postižení/znevýhodnění	1,2	44,5	17,7
Somatické problémy	1,2	5,0	5,9
Nezralost z důvodu sociokulturního zázemí	7,2	4,2	5,9

Několik jednotlivých zařízení doplnilo další důvody pro odklady, např. konkrétní zdravotní znevýhodnění, nerovnoměrný či opožděný psychomotorický vývoj, pracovní nezralost, percepční nezralosti v zrakové a sluchové oblasti. Většina pracovišť udává, že při rozhodování o odkladech školní docházky se opírá též o vyjádření mateřské školy.

TABULKA 39 | Zohledňujete při rozhodování o doporučení odkladu povinné školní docházky vyjádření mateřské školy k připravenosti dítěte na povinnou školní docházku? (hodnocení se opírá o pedagogickou diagnostiku po dobu docházky dítěte do mateřské školy) – podíl respondentů (v %) dle typu ŠPZ

	PPP (%, n=83)	SPC (%, n=118)	PPP+SPC (%, n=16)
Ano	97,6	98,3	100,0
Ne	2,4	1,7	0,0

Zdroj: ČŠI (2022): Tematická zpráva – Využívání diagnostických nástrojů a doporučená podpurná opatření v ŠPZ

Z praxe poraden lze usuzovat, že většina poradenských pracovišť předpokládá lepší šanci na individuální podporu dítěte v mateřské škole než ve škole základní – stejně jako rodič, který (někdy na doporučení mateřské školy a jindy sám) o odklad školní docházky žádá (poradny vyhoví 90 % žádostí). Otázkou ale je, zda ty děti, které individuální podporu skutečně potřebují, ji také dostanou. *“Poradny dítě diagnostikují různými nástroji a dávají stanovisko k aktuální úrovni sledované oblasti. Z toho mají vyplynout způsoby podpory dítěte. Ty ale závisí na možnostech škol. Je velkou zkratkou předpokládat, že mateřská škola to zařídí lépe než základní. Myslím, že odklad je často jen oddálení problému a to je vše, o čem odklady školní docházky vypovídají, totiž že odkládáme problém,”* uvažuje **Tereza Valkounová** z Asociace lesních mateřských škol.

Odklad školní docházky u řady dětí správným krokem, je ale třeba, aby se s nimi sofistikovaným způsobem pracovalo. *“Předmětem našeho zájmu by mělo být potřebné dítě. Pokud dostává odklad školní docházky a očekáváme, že mu to pro další vzdělávání pomůže, je třeba s ním zároveň systematicky pracovat na základě intenzivní a sofistikované*

*kooperace rodiny a mateřské školy, v ideálním případě se zpětnou kontrolou školního poradenského zařízení,” říká **Blanka Zelenková** z Asociace předškolní výchovy.*

Chybějícím článkem je pedagogická diagnostika

Rozhodnutí o odkladu by se mělo opírat o pedagogickou diagnostiku a ta by také měla být součástí podpůrných opatření, a to jak v mateřských školách, kde již teoreticky fungovat má, tak ve školách základních, kde zatím součástí rámcového vzdělávacího programu není.

Pedagogická diagnostika jako podpůrný prostředek, který předpokládá předávání informací o dítěti a formách jeho podpory mezi mateřskou školou, rodinou, poradnou a základní školou. Aktuální revize RVP pro předškolní vzdělávání cílí na posílení spolupráce mezi mateřské školy a rodiny. Neexistuje ale zatím proces, který by překlenul propast mezi mateřskou a základní školou, a to ani v případě, že mají jednoho zřizovatele. I to se pravděpodobně promítá do vysoké míry odkladů. Bude potřeba vyřešit otázku, kdo má toto propojení garantovat. Mají-li to být školní poradenská zařízení, která o odkladu aktuálně rozhodují, bude třeba posílit jejich kapacity.

Pokud má do budoucna pedagogická diagnostika pomoci vyřešit mezery v podpoře dětí, jejichž je vysoká míra odkladů příznakem, bude třeba podpořit také pedagogy, aby ji dokázali využívat a měli pro to dostatek prostoru. *“Ať už jsme na půdě mateřské či základní školy, můžeme si lehce spočítat, že při současném počtu dětí na pedagoga to v řadě z nich není v lidských silách. V něčem nám může pomoci sofistikovaná technika, ale soudě podle četnosti logopedických potíží dětem možná chybí právě lidská komunikace. Dospělí nemají na děti čas. Přiznat si, že toto je možný zdroj problému, ale i účinný způsob řešení, je velkou příležitostí nejen pro řešení odkladů školní docházky,”* dodává **Tereza Valkounová**.

Tématu **O čem svědčí vysoký počet odkladů povinné školní docházky?** se bude věnovat kulatý stůl SKAV a EDUin. Uskuteční se v čtvrtek **20. dubna od 14 do 16 hodin online**. Více informací najdete [zde](#).

Diskutovat přijdou:

- Jan Mušuta, MŠMT
- Kateřina Lánská, EDUin
- Hana Splavcová, Národní pedagogický institut
- Hana Havlíková, Národní pedagogický institut, RVP pro ZŠ pro 1.stupeň
- Kamila Stuchlová, 1. ZŠ Západní Plzeň
- Martin Kocur, MŠ Beruška, Frýdek Místek

Budou hledat odpověď na tyto otázky:

- Proč je vysoký počet odkladů povinné školní docházky problém a jaký to má dopad na systém?
- Jsou odklady příčinou či následkem problému? Co nám ukazují?
- Má být škola připravená na dítě nebo dítě na školu?

- Jak revize RVP PV a RVP ZV reflektuje současnou situaci v oblasti odkladů?
- Jak by měla vypadat spolupráce MŠ a ZŠ?
- Kdo bude iniciátorem provázanosti MŠ a ZŠ na systémové úrovni?

Kontakt pro média:

Radka Hrdinová, radka.hrdinova@skav.cz, 603 177 791

[SKAV](#) (Stálá konference asociací ve vzdělávání, z. s.) je jedním ze zakladatelů Partnerství 2030+, ale zároveň pro Partnerství 2030+ vytváří páteří podporu. SKAV je zastřešující platforma organizací, které usilují o progresivní změny ve vzdělávání. Je moderátorem smysluplné diskuze a advokátem klíčových témat. Centrem zájmu členů jsou co nejlepší podmínky pro učení žáků a co nejlepší vztahy mezi žáky a učiteli. Věříme, že smyslem vzdělávání je, aby každý mohl rozvíjet svůj potenciál, najít své místo ve společnosti a prožít spokojený život. Sledujte aktuální informace o SKAV na [Facebooku](#) a [Twitteru](#).

[EDUin](#) je obecně prospěšná společnost, která se věnuje problematice vzdělávání a jejíž snahou je informovat veřejnost o všem důležitém, co se děje ve školství a vzdělávání. EDUin, o. p. s., byla založena v roce 2010 a realizuje a připravuje několik informačních a osvětových projektů. Více se dozvíte na www.eduin.cz.